

Asia: Lausunto VISIO – Innovatiivinen vihreä siirtymä, Uudenmaan 5. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

Diaarinumero: UML dnro 40/06.01.01/2026

Lausunnon määräaika: 8.5.2026 klo 14.00

Lausuntopyyntö: Uudenmaan liitto

Nurmijärven kunnan lausunto Uudenmaan liiton VISIO – Innovatiivinen vihreä siirtymä, 5. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

Nurmijärven kunta pitää VISIO-kaavan tavoitteita tarpeellisina ja ajankohtaisina. Kaava täydentää voimassa olevaa Uusimaa-kaava 2050-kokonaisuutta kuuden teeman osalta: energia; teollinen tuotanto, kiertotalous ja maa-aineshuolto; luonto ja hiilensidonta; logistiikka ja pitkän matkan henkilöliikenne; vesihuolto ja vesivarat sekä maanpuolustus. Vihreän siirtymän hankkeiden tarkastelu ja ohjaaminen maakunnallisella tasolla alueidenkäytön näkökulmasta on tarpeen, ja kaavan tavoitteet ovat linjassa Uudenmaan hiilineutraaliustavoitteen kanssa. VISIO-kaava on luonteeltaan strateginen ja sen ratkaisujen vaikutukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen, minkä vuoksi sillä on merkittävä vaikutus myös Nurmijärven kunnan maankäyttöön ja kehitysedellytyksiin.

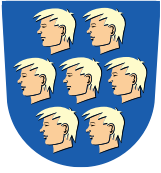
Nurmijärven kunnan alueelle vaihemaakuntakaavassa esitetyt uudet tai tarkennetut merkinnät vaikuttavat laajasti kunnan tulevaan maankäyttöön. Erityisesti aiemman vaiheen yhteysvaraustarpeesta nyt ohjeelliseksi yhteydeksi tarkennettu Tallinna-tunnelin rahtirataosuus on kunnan näkökulmasta vaikutuksiltaan niin merkittävä, että se edellyttää erillistä paikallista osallistumistilaisuutta ja vuorovaikutusta asukkaiden ja muiden osallisten kanssa.

Sähköverkko

Uudenmaan energiajärjestelmä on voimakkaassa murroksessa, ja riittävä sekä häiriötön sähkönsaanti on maakunnan kriittinen menestystekijä. Hiilineutraaliustavoitteet, energiantuotannon rakennemuutos sekä etenevä sähköistyminen edellyttävät merkittäviä investointeja sähkönsiirtojärjestelmään ja sen kapasiteettiin.

Nurmijärven kunnan alueelle sijoittuu useita olemassa olevia voimajohtoyhteyksiä sekä suunnitteilla olevia uusia yhteyksiä. Passanmäen 400/110 kV:n muuntoasema on yksi Uudenmaan sähkönsiirron keskeisistä solmupisteistä, ja Fingrid suunnittelee alueelle merkittäviä investointeja verkon vahvistamiseksi. Olemassa olevia johtokäytäviä on perusteltua hyödyntää ensisijaisesti, mutta kunnan näkökulmasta myös mahdolliset tulevat yhteydet ja laajennustarpeet tulisi osoittaa maakuntakaavassa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta ne voidaan huomioida kuntakaavoituksessa ja muussa alueidenkäytön suunnittelussa ajoissa, kuten esimerkiksi Tuusulan Jokelan datakeskuksen yhteystarpeet. Erityisesti on tärkeää, että johtokäytävien leventämistarpeet sekä niihin liittyvät suojaetäisyydet ja rakennusrajoitukset ovat ennakoitavissa.

Tulevan sähköverkon uudistuksiin vaikuttavat lisäksi mahdolliset uudet teollisen tuotannon hankkeet, datakeskukset sekä laajamittaiset aurinkovoimalahankkeet. Kunta korostaa, että sähkönsiirtokapasiteetin turvaaminen on edellytys myös vihreän siirtymän mukaisten investointien sijoittumiselle Nurmijärvelle.

Aurinkovoimalat

Aurinkoenergian tuotanto on kasvanut viime vuosina voimakkaasti, ja VISIO-kaavassa aurinkoenergian ohjaukseen on valittu yleisten suunnittelumääräysten linja aluevarausmerkintöjen sijaan. Nurmijärven kunnan alueelle on suunnitteilla teollisen kokoluokan aurinkovoimalahankkeita: Savikon aurinkovoimalahanke on osayleiskaavan ehdotusvaiheessa ja Raala–Jäniksenlinna-hanke on YVA-menettelyssä.

Esitetyt yleiset suunnittelumääräykset ovat pääosin tarkoituksenmukaiset. Ensisijainen sijoittaminen jo rakennetuille tai ihmisen muokkaamille alueille sekä olemassa olevan sähköverkon liityntäpisteiden läheisyyteen tukee maankäytön kokonaiskestävyyttä ja vähentää uusien infrastruktuurirakenteiden tarvetta. Määräykset edellyttävät hankkeen kokonaisvaikutusten arviointia laajalti, mukaan lukien vaikutukset maisemaan, luonnonarvoihin, ekologiin yhteyksiin sekä hiilinieluihin. Lisäksi on tärkeää huomioida useiden aurinkovoimahankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti ekologiseen verkostoon ja maisemarakenteeseen.

Määräyksiä, jotka koskevat aurinkovoimaloiden sijoittamista yhdyskuntarakenteen läheisyyteen sekä yhtenäisten peltoalueiden välttämistä, tulisi täsmentää siten, etteivät ne liiallisesti rajaa aurinkovoimalle soveltuvia alueita Uudellamaalla. Aurinkovoiman sijoittamisessa korostuu tapauskohtainen harkinta, jossa ympäristövaikutukset, asutuksen etäisyys ja maankäytön kokonaisuus arvioidaan tasapainoisesti.

Teollinen tuotanto, kiertotalous ja maa-aineshuolto

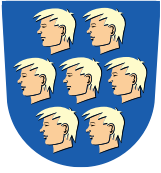
VISIO-kaavassa aiemmat erilliset merkintätyypit on yhdistetty yhdeksi kehittämisperiaatemerkinnäksi, mikä luo alueille joustavammat kehitysmahdollisuudet. Nurmijärven kunnan alueelle on osoitettu tässä yhteydessä uutena merkintänä Ilvesvuoren logistiikka-alue sekä olemassa olevana merkintänä Mäntymäen alue, jossa on nykyisiä maa-aineshuollon toimintoja. Mäntymäen osalta kunta on valittanut alueen ympäristöluvasta eikä pidä toimintaa nykyisessä muodossaan alueelle soveltuvana.

Kumottavaksi esitetyllä Metsä-Tuomelan alueella on tällä hetkellä maakaatopaikkatoimintaa. Kunta pitää tärkeänä, että toiminta on mahdollista alueella myös jatkossa. Merkinnän säilyttämistä maakuntakaavassa puoltaa lisäksi se, että kaavaselostuksessa Metsä-Tuomela on tunnistettu mahdolliseksi bioterminaalikohteeksi. Merkintä mahdollistaa alueen kehittämisen pitkällä aikavälillä vihreän siirtymän mukaisena hankkeena, eikä kunta pidä perusteltuna sen poistamista kaavasta.

Hyvämäen tuotannon ja logistiikkatoimintojen alue on kaavaluonnoksessa esitetty poistettavaksi. Nurmijärven tavoitteena on, että alueelle kehittyy tuotanto- ja logistiikkatoimintoja valtatie 25:n liittymän kautta, ja merkintä tulee säilyttää tämän kehittämistavoitteen turvaamiseksi.

Luonnonarvot ja viheryhteydet

Uudellamaalla ekologinen verkosto on monin paikoin pirstoutunut, ja VISIO-kaavassa on uudistettu ekologisia verkostoja koskevia merkintätapoja ottamalla käyttöön uusi viheryhteysmerkintä viheryhteystarvemerkinnän rinnalle. Viheryhteysmerkintä suojaa yhteyksiä, joille ei ole tunnistettu vaihtoehtoisia sijainteja ja joiden heikentämistä ei voida korvata vahvistamalla yhteyksiä toisaalla. Lähestymistapa on periaatteellisesti perusteltuna, mutta ekologinen verkosto tulisi esittää kaavassa nykyistä selkeämmin myös kokonaisuutena, esimerkiksi suhteessa laajoihin yhtenäisiin metsäalueisiin ja ekologiin ydinalueisiin. Mikäli ekologisten yhteyksien jatkuvuutta edellytetään

yleisissä suunnittelumääräyksissä, kuten aurinkovoimaa koskevilla määräyksillä, on tärkeää, että kyseinen verkosto on riittävän selkeästi ja kattavasti esitetty kaavakartalla.

Ekologinen kompensatio

VISIO-kaavassa esitetään uusia merkintöjä ekologiseen kompensatioon liittyen. Kaavaan sisällytetään sekä ekologisen kompensatian hyvitysaluemerkintä että ekologisen kehittämisvyöhykkeen merkintä, jolla osoitetaan alueita, jotka voivat soveltua kompensatiokohteiksi. Nämä merkinnät ovat luonteeltaan informatiivisia eivätkä velvoita kompensatian toteuttamiseen kyseisillä alueilla.

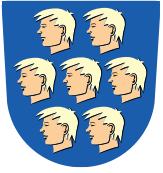
On tärkeää, että mahdollisen kompensatian tarve arvioidaan aina tapauskohtaisesti ja että vastuu arvioinnista ja kompensatian toteuttamisesta on selkeästi hanketoimijalla tai kunnalla. Kompensatiomahdollisuuksia ei tule käyttää perusteena luontoarvojen heikentämiselle silloin, kun haitat olisivat vältettävissä jo hankkeen sijoittelulla tai suunnitteluratkaisuilla.

Lisäksi on olennaista varmistaa, ettei ekologisen kehittämisvyöhykkeen merkintä johda kohtuuttomiin rajoituksiin alueidenkäytössä tai tarpeettomasti heikennä mahdollisuuksia osoittaa alueita asumiseen tai elinkeinotoimintaan.

Logistiikka – Tallinna-tunnelin rahtirata

Tallinna-tunneliin liittyvä rahtirata on kaavaluonnoksessa osoitettu ohjeellisena linjauksena kulkemaan terminaalilta Nurmijärven suuntaan laajojen yhtenäisten metsäalueiden kautta. Kaavaselostuksessa todetaan, että radalla on vaikutuksia erityisesti lajistoon ja ekologiin yhteyksiin sekä metsävaroihin, hiilinieluihin ja -varastoihin, ja lisäksi rahtirata risteää Vantaanjoen Natura-alueen kanssa.

Rata halkoo useita maakunnallisia viheryhteyksiä ja yhtenäisiä metsäalueita, ja aiheutuvat haitat ovat luonteeltaan pysyviä. Reitillä on kunnan vuonna 2024 teettämien luontoselvitysten mukaan vesilain mukaisia arvokkaita pienvesiä, muita arvokkaita luontotyyppikohteita sekä saukon lisääntymis- ja levähdyspaikka. Vaikka kyseessä on ohjeellinen yhteys, selostuksessa esitetty vaikutusten arviointi on tältä osin puutteellinen eikä anna riittävää pohjaa linjaukselle. Nurmijärven kunta edellyttää, että rahtiradan linjausta ja sen vaikutuksia esitellään erikseen Nurmijärven kunnan asukkaille sekä että linjausvaihtoehdoista tehdään perusteellinen vaihtoehtoverkko ennen kaavan ehdotusvaihetta. Nurmijärven kunta pitää rahtiradan toteuttamisen edellytyksenä sitä, että ratalinjaus suunnitellaan mahdollistamaan myös henkilöliikenteen järjestäminen. Tämä mahdollistaisi Nurmijärven kytkeytymisen raideliikenteen henkilöliikenneverkkoon sekä voisi luoda uuden yhteyden Hyvinkään, Nurmijärven ja pääkaupunkiseudun välille. Ratalinjakuksen suunnittelussa tuleekin huomioida mahdollisuus henkilöliikenteen aseman sijoittamiselle Nurmijärven Kirkonkylän taajaman läheisyyteen ja mahdollisuus voimassa olevan maakuntakaavan Klaukkalan radan linjakuksen ja rahtiradan yhdistämiselle. Nurmijärven kunnan alueelle on osoitettu lisäksi kaksi uutta itä-länsisuuntaista yhteyttä: yksi Järvenpään suunnasta ja toinen etelästä Tuusulan ja Vantaan suunnasta, Kehä IV. Kunta pitää yhteyksiä perusteltuina, sillä ne parantavat merkittävästi maakunnan sisäisiä logistisia yhteyksiä. Järvenpään suunnasta tulevan yhteyden jatkaminen suoraan valtatie 3:lle parantaisi edelleen yhteyden roolia osana laajempaa logistista verkostoa, ja kunta esittää tämän tarkastelua kaavan ehdotusvaiheessa.

Kehä IV ja Vt3 väylien risteykseen on suunniteltu raskaan liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelua taukopaikka osittain Nurmijärven ja osittain Vantaan alueelle. Kohdemerkinnällä osoitetaan raskaan liikenteen fossiilisille polttoaineille vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelulle soveltuva alue sekä raskaan liikenteen taukopaikka, jonka pinta-alaksi on esitetty n. 40 ha. Pinta-ala tulee tarkistaa suunnitelman pohjalta.

Liityntäpysäköintialueet on merkitty Klaukkalan ratavarauksen yhteyteen ja Kirkonkylän Vt3 liittymän yhteyteen. Kohdemerkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät liityntäpysäköintialueet. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee varata riittävät alueet liityntäpysäköintiin sekä järjestää lyhyet ja turvalliset reitit pysäkeiltä liityntäpysäköintialueelle sekä pysäkkiparienvälille. Liityntäpysäköintiä vastaava palvelu voidaan liityntäpysäköinnin sijaan toteuttaa kohteessa myös muulla tekniikalla.